

Pradžia>Jūsų teisės>Nepilnamečių teisės teismo procesuose

Nepilnamečių teisės teismo procesuose

Vaiko interesus atitinkantis teisingumas – tai teisingumo sistema, kuria užtikrinama aukščiausio lygio pagarba visoms vaiko teisėms ir veiksmingas jų įgyvendinimas.

Maždaug 19 proc. ES gyventojų (95 mln.) yra jaunesni nei 18 metų. Nepilnamečiai gali įvairiais būdais tiesiogiai ar netiesiogiai dalyvauti valstybių narių teisingumo procese, pavyzdžiui, kai padaro nusikaltimą, tampa nusikaltimų liudininkais ar aukomis, kai prašo prieglobsčio, kai vykdoma įvaikinimo procedūra arba kai tėvai nesutaria dėl globos.

Teismo procesas gali turėti didelį poveikį nepilnamečių gyvenimui, o nesant vaikų interesus apsaugančių priemonių gali būti ribojamos arba pažeidžiamos jų teisės. Kai nacionalinėse teisingumo sistemose nėra vaiko interesus atitinkančių procedūrų ir praktikos, pasinaudoti savo teisėmis ypač sudėtinga pažeidžiamiausiems vaikams (pvz., neįgaliems arba migrantų vaikams).

Visiems nepilnamečiams turėtų būti užtikrinta teisė kreiptis į teismą. Be to, vaikui dalyvaujant teisingumo procedūrose su juo turėtų būti bendraujama atsižvelgiant į jo amžių, specialiuosius poreikius, brandą ir supratimo lygį, taip pat į galimus bendravimo sunkumus.

Turi būti pateikta aiškesnė informacija apie tai, kokie asmenys dalyvauja su nepilnamečiais susijusiose procedūrose ir kokios tai procedūros, taip pat konkreiti apžvalga, kaip užtikrinamos nepilnamečių teisės. Šia prasme išskiriamos dvi kategorijos. **Vaikai kaip teismo proceso dalyviai** ir ES šalyse taikomos įvairių teisės šakų **specialios procedūros**.

Pirmoji kategorija apima tokius klausimus kaip vaiko veiksnumas, pavyzdžiui, baudžiamosios arba civilinės atsakomybės prasme, galimybės gauti teisinę pagalbą, ryšiai su mokykla ar švietimo įstaiga, sprendimai dėl sveikatos priežiūros, specializuoti teismai ir institucijos bei finansinė parama prireikus kreiptis į teismą.

Antroji kategorija – informacija apie tai, kaip teismo procese turi būti elgiamasi su nepilnamečiais, ir baudžiamųjų, civilinių ir administracinių procedūrų ypatumus valstybėse narėse.

Paskutinis naujinimas: 21/09/2020

Šį puslapį tvarko Europos Komisija. Šiame tinklalapyje pateikta informacija nebūtinai atitinka Europos Komisijos oficialią poziciją. Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą informaciją arba duomenis. Informacija apie ES tinklalapių autorių teises pateikiama teisiniame pranešime.

Nepilnamečių teisės teismo procesuose - Danija

1. Vaiko veiksnumas

Danijoje minimalus amžius, nuo kurio ieškovas gali savarankiškai iškelti bylą teisme, yra 18 metų.

2. Galimybė dalyvauti pritaikytame procese

Baudžiamosios teisės bylose specializuotos institucijos negali bendrauti su nukentėjusiais vaikais ir vaikais liudytojais. Su tokiais vaikais bendrauja paprastos policijos, prokuratūros ir teismo tarnybos.

Pagal civilinę teisę Danijoje nėra specializuotų institucijų, kurios bendrautų su vaikais civiliniame teismo procese.

Danijos teisės sistemoje pagrindinė taisyklė grindžiama prezumpcija, kad teisėjai ir antstoliai turi bendrą kompetenciją. Taigi, su vaikais susijusiose procesuose specializuoti teisėjai ar antstoliai nedalyvauja.

Teismai turi bendrą pareigą bet kurią bylą nagrinėti reikiamu tempu.

2013 m. Danijos vyriausybė nusprendė sustiprinti vaikų ir jaunimo apsaugą nuo prievartos. Kai turi būti daroma prielaida, kad vaikui arba jaunam asmeniui reikia specialios paramos, savivaldybės taryba užtikrina, kad būtų išnagrinėtos vaiko arba jauno asmens sąlygos.

Baudžiamosioje teiseje specializuotos institucijos negali bendrauti su nukentėjusiais vaikais ir vaikais liudytojais.

Danija nelydimus nepilnamečius laiko itin pažeidžiama grupe ir šiems pareiškimams nagrinėti parengtos gairės.

Vaikams ieškovams civiliniame teismo procese atstovauja jų tėvai arba globėjai, nes vaikai neturi procesinio veiksnumo. Bendrosios kompetencijos teismuose liudytojais šaukiami vaikai neturi teisės nemokamai prašyti advokato.

3. Plataus pobūdžio aspektai

2013 m. Danijos vyriausybė skyrė finansavimą iniciatyvoms, kuriomis stiprinama vaikų ir jaunimo apsauga nuo prievartos. Viena iš iniciatyvų buvo sukurti penkis specialius „vaikų namus“, skirtus visoms Danijos savivaldybėms.

Sukurtas bendradarbiavimo mechanizmas, kuriuo siekiama stiprinti Regioninės valstybinės administracijos ir savivaldybių bendradarbiavimą didelių konfliktų atvejais.

4. Specialistų mokymas

Teisėjų pavaduotojai dalyvauja tam tikruose privalomuose bazinio mokymo kursuose. Šiuose kursuose, be kita ko, mokoma, kaip nagrinėti globos teisių bylas.

Kalbant apie teisėjus, ši tema apskritai yra įtraukta į mokymo kursus ir – aktualiais atvejais – seminarus.

Civilinėse bylose, baudžiamosiose bylose arba administracinės sistemos bylose vaikams atstovaujančių advokatų privalomi mokymai nerengiami.

Prokuratūros direktorius rengia seminarą – papildomus mokymus proceso metu su vaikais bendraujantiems prokurorams.

Danijos vyriausybė nuolat padeda savivaldybėms užtikrinti, kad būtų teikiamos tinkamos paslaugos pažeidžiamiems vaikams, jauniems asmenims ir jų šeimoms. Todėl savivaldybių socialinių darbuotojų kvalifikacijos kėlimui skirtas metinis finansavimas.

5. Vaiko interesai

Vadovaujantis Danijos Socialinių tarnybų įstatymu, savivaldybė privalo suteikti vaikui reikiamą paramą pagal vaiko interesus. Taigi, parama turi būti pritaikyta prie konkrečios vaiko padėties ir poreikių, suteikiama ankstyvu etapu ir teikiama nuolat, kad, kiek įmanoma, visas problemas būtų galima išspręsti vaiko namuose arba vaiko artimiausioje aplinkoje. Be to, parama turi būti grindžiama paties vaiko ištekiais.

6. Sprendimų kontrolė ir vykdymas procesuose, susijusiuose su vaikais

Baudžiamosioje teiseje, kalbant apie nukentėjusįjį, jeigu apie įtariamą nusikalstamą veiką pranešama policijai, policija turi bendrą pareigą suteikti nukentėjusiajam rekomendacijas ir informaciją apie, *inter alia*, teisę į teisinę pagalbą.

Civilinėse bylose su vaikais kaip ieškovais susijusius teismo sprendimus pagal įprastas vykdymo taisykles vykdo antstolių rūmai. Vaikai ieškovai neturi procesinio veiksnumo, taigi, reikia, kad jiems atstovautų jų tėvai arba globėjai, įgyvendinantys vaiko ieškovo teises.

Šeimos teisės bylose teismo sprendimus dėl vaiko globos ir gyvenamosios vietos vykdo antstolių rūmai. Vykdyti negalima atlikti, jeigu vaiko psichinei ir fizinei sveikatai gresia rimtas pavojus.

7. Galimybė naudotis teisių gynimo priemonėmis

Baudžiamojoje teisėje, jeigu apie įtariamą nusikalstamą veiką pranešama policijai, policija turi bendrą pareigą suteikti nukentėjusiajam rekomendacijas ir informaciją apie, *inter alia*, teisę į teisinę pagalbą ir informaciją apie skundus. Kompensacijos reikalavimus galima išnagrinėti baudžiamosios bylos teisinio nagrinėjimo metu.

Vaikas gali turėti ieškovo statusą, tačiau dėl savo procesinio neveikumo jis negali nepriklausomai savo vardu iškelti bylos šalies teismuose.

Vaikas gali turėti atsakovo statusą, tačiau visus procesinius veiksmus vaiko vardu turi atlikti vaiko tėvai arba globėjas.

Kiekvienas asmuo, įskaitant vaikus, privalo liudyti teismo procese, jeigu teismas šaukia jį dalyvauti teismo procese kaip liudytoją. Kad vaikas galėtų dalyvauti procese kaip liudytojas, kurio nors iš tėvų arba globėjo sutikimo nereikia.

Vaikai gali turėti ieškovų ir atsakovų statusą civiliniame procese. Vaikai paprastai neturi procesinio veiksmo, todėl vaikų ieškovų ir vaikų atsakovų teises, įskaitant teisę pateikti apeliacinį skundą, įgyvendina jų tėvai arba globėjai.

8. Šeimos gyvenimas

Prieš patvirtinant asmenį galimu įtėviu, Jungtinės tarybos sekretoriatas atlieka išsamų pareiškėjų tyrimą. Tyrimo rezultatai pristatomi Jungtinei tarybai, o ši, remdamasi tyrimu, nusprendžia, ar pareiškėjus galima patvirtinti galimais įtėviais.

2015 m. gruodžio mėn. Danijos įvaikinimo įstatymu leidžiamas tik visiškas įvaikinimas. Šiuo metu Danijos nacionalinė įvaikinimo valdyba bendradarbiauja tik su tomis kilmės valstybėmis, kurių teisės aktais leidžiamas visiškas įvaikinimas.

Kalbant apie įvaikinimą šalies mastu, Danijos įvaikinimo įstatyme teigiama, kad visi vyresni nei 12 metų amžiaus vaikai turi duoti sutikimą įvaikinimui.

Jeigu vaikui nėra suėję 12 metų, Valstybės administracija, jeigu leidžia vaiko branda ir bylos pobūdis, turi suteikti informaciją apie vaiko požiūrį į įvaikinimą.

Socialinių ir vidaus reikalų ministras yra atsakingas už su įvaikinimu susijusius teisės aktus.

[Vaikui palanki teisena Danijoje](#) (499 Kb) [en](#)

Paskutinis naujinimas: 30/07/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Nepilnamečių teisės teismo procesuose - Estija

1. Vaiko veiksnumas

Pagal Civilinio kodekso įstatymo Bendrąją dalį visi asmenys turi pasyvųjį veiksnumą. Jaunesni negu 18 metų amžiaus asmenys turi ribotą aktyvųjį veiksnumą. Teismas gali išplėsti 15 metų amžiaus ir vyresnių vaikų ribotą aktyvųjį veiksnumą, jeigu tai atitinka vaiko interesus ir tai leidžia vaiko raidos lygis. Estijoje minimalus amžius, nuo kurio ieškovas gali savarankiškai iškelti bylą teisme, yra 15 metų.

2. Galimybė dalyvauti pritaikytame procese

Informaciją apie [teismų sistemas](#) žr. atitinkamame e. teisingumo portalo tinklalapyje.

Minimalaus amžiaus, nuo kurio atsakoma baudžiamąja tvarka (14 metų), nesukakusių nusikalstamas veikas padariusių vaikų bylas nagrinėja nepilnamečių komitetai. Komitetų sprendimus pirmiausia peržiūri apskrities viršininkas, o vėlesnius apeliacinius skundus administraciniame teismo procese peržiūri administraciniai teismai. Tinkamos priemonės galima prašyti, kai byla teismui jau perduota devynis ar daugiau mėnesių ir teismas dar nepradėjo pagrįstai motyvuoto reikiamo tyrimo. Taip pat, jeigu posėdis be šalių sutikimo atidedamas ilgiau negu trims mėnesiams, šalis gali nutartį apskųsti. Galioja specialios normos dėl laikinųjų apsaugos priemonių, kurias teismas gali skirti siekdamas apsaugoti vaiką nuo žalos ir užtikrinti ieškinį, o įstatyme numatyta išimtis dėl specialiųjų poreikių turinčių vaikų apklauso.

3. Platus pobūdžio aspektai

Vaikų apsaugą organizuoja respublikos vyriausybė, Vaikų apsaugos taryba, Socialinių reikalų ministerija, Socialinio draudimo valdyba, apskričių viršininkai ir vietos valdžia pagal funkcijas, numatytas Vaiko apsaugos įstatyme.

4. Specialistų mokymas

Teisėjų mokymą organizuoja Teismų mokymo taryba, veikianti prie Aukščiausiojo Teismo pagal Estijos Teismų įstatymą. Estijos advokatų taryba yra Europos advokatų tarybos narė ir per ją bendrauja su kitomis valstybėmis narėmis mokymo klausimais.

5. Vaiko interesai

Daugelyje teisės aktų daroma nuoroda į vaiko interesus. [Vaiko apsaugos įstatyme](#) (21 straipsnyje) nustatytas įpareigojimas vaiko interesus laikyti vienu iš pagrindinių argumentų.

6. Sprendimų kontrolė ir vykdymas procesuose, susijusiuose su vaikais

Kadangi vaikai neturi aktyviojo procesinio veiksmo, teismas jų asmeniškai neinformuoja apie teismo sprendimą ir jo vykdymą. Kai teismo sprendimas tampa vykdytinas, vaiko teisinis atstovas gali pateikti vykdymo prašymą antstoliui. Daroma prielaida, kad pareiga perduoti vaikui informaciją apie vykdymo procesą tenka teisiniam atstovui.

7. Galimybė naudotis teisių gynimo priemonėmis

Estijoje civiliniame teismo procese dalyvaujantiems vaikams atstovauja jų teisiniai atstovai; daroma prielaida, kad jie veikia vaiko interesais. Todėl iš esmės vaiko teisiniai atstovai gali pateikti teismui pareiškimus ir apeliacinius skundus savo vaikų vardu, be vaiko sutikimo. Tačiau iš įstatymo galima spręsti, kad vaikas pareiškimą ar apeliacinį skundą teismui gali pateikti ir savo vardu. Paprastai tikimasi, kad nedelsdamas prisijungs jo teisinis atstovas. Prašymu pradedamose šeimos bylose 14 metų amžiaus ir vyresnis vaikas, pakankamai suprantantis procesą, turi teisę apskųsti teismo nutartį neatstovaujamas savo teisinio atstovo.

8. Įvaikinimo, įskaitant tarptautinį įvaikinimą, procedūra

Įvaikinti pageidaujantis asmuo pateikia įvaikinimo prašymą apskrities administracijai. Jeigu apskrities administracija daro prielaidą, kad įvaikinimo sąlygos yra įvykdytos, įvaikinti pageidaujantis asmuo pateikia įvaikinimo prašymą teismui. Įvaikinimo prašymas pateikiamas įvaikio gyvenamosios vietos teismui. Jeigu įtėvio arba vaiko gyvenamoji vieta yra ne Estijoje, teismas nesprendžia dėl įvaikinimo negavęs Estijos Respublikos Socialinių reikalų ministerijoje sudaryto tarptautinio įvaikinimo komiteto sutikimo. Vaikas, kuriam yra suėję bent 10 metų, gali būti įvaikinamas tik gavus jo sutikimą.

[Vaikui palanki teisena Estijoje](#) (469 Kb) [en](#)

Paskutinis naujinimas: 31/07/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Nepilnamečių teisės teismo procesuose - Graikija

1. Vaiko veiksnumas

Graikijoje minimalus amžius, nuo kurio taikoma baudžiamoji atsakomybė, yra 15 metų. 12–15 metų amžiaus vaikas, padaręs nusikalstamą veiką, turi teisę apskųsti administracinį sprendimą; kai vaikui sueina 17 metų, šią teisę turi tik vaikas.

Minimalus amžius, nuo kurio ieškovas gali savarankiškai iškelti bylą teisme, yra 15 metų dėl darbo santykių, 18 metų dėl prieglobsčio, migracijos, administracinių sankcijų ir sveikatos, 12 metų dėl įvaikinimo bylų nutraukimo, 16 metų dėl ne ginčo tvarka nagrinėjamų bylų ir 18 metų dėl visų kitų bylų, nebent vaikas pripažįstamas turinčiu ribotą procesinį veiksnumą.

2. Galimybė dalyvauti pritaikytame procese

Graikijoje kiekviename pirmosios instancijos teisme ir kiekviename apeliaciniame teisme, kurie specializuojasi nagrinėti nepilnamečių baudžiamąsias bylas, dirba nepilnamečių baudžiamųjų bylų teisėjas, nepilnamečių bylų tyrimo teisėjas ir nepilnamečių prokuroras. Nepilnamečių bylų teismas, kurį sudaro nepilnamečių baudžiamųjų bylų teisėjai, nagrinėja nepilnamečių nusikaltėlių bylas.

Be to, nepilnamečius saugo „Nepilnamečių apsaugos draugijos“, kurios yra įsteigtos kiekviename pirmosios instancijos teisme, jas sudaro teisėjai, prokurorai, sociologai, mokytojai ir kt.

Kiekviename pirmosios instancijos teisme ir kai kuriuose apeliaciniuose teismuose veikia specializuotos šeimos teisės teisėjų kolegijos. Šie teisėjai specializuojasi šeimos teisėje – posėdžiaudami kaip civilinių bylų teisėjai, jie nagrinėja tik šeimos teisės bylas. Šios pareigos skiriamos 2–4 metų laikotarpiui. Administracinėje teisenoje specialių šeimos teisei ir nepilnamečiams skirtų nuostatų ar institucijų nėra.

3. Plataus pobūdžio aspektai

Socialinės tarnybos ir šeimos bylų teismai visais etapais tarpusavyje glaudžiai bendradarbiauja. Teisėjams rengiamos ataskaitos ir organizuojami susitikimai su psichologais, kad byla teisėją pasiektų iki galo parengta. Prireikus teisėjas visada gali paprašyti, kad specialistas atskirai išsiaiškintų vaiko ir (arba) jo tėvų padėtį ir būtų atitinkamai išsamiai išnagrinėtos gyvenimo sąlygos ir šeimos aplinka.

4. Specialistų mokymas

Bazinis teisminės kvalifikacijos mokymas šeimos teisės atskirai nuo kitų teisės sričių neapima. Tačiau šeimos teisė įeina į tokių įstaigų kaip Nacionalinė teisėjų mokykla, Teisingumo ministerija, advokatų tarybos, akademinės įstaigos ir kt., organizuojamą kvalifikacijos kėlimą. Šioje srityje besispecializuojantys teisėjai ir prokurorai raginami dalyvauti minėtoje informuotumo didinimo veikloje.

Tarpvalstybinis mokymas užtikrinamas įprastais kanalais, t. y. per Europos teisėjų mokymo tinklą (ETMT), Europos teisės akademiją (ERA) ir kitas įstaigas ar institucijas, organizuojančias teismų darbuotojų mokymą Europos lygmeniu.

5. Vaiko interesai

Visos priemonės ir visi veiksmai, kurių imasi valstybinės įstaigos ar subjektai, taip pat teismai, turi atitikti vaiko interesų principą. Teisme teisėjas privalo įgyvendinti šią sąvoką kiekvienu konkrečiu atveju.

6. Galimybė naudotis teisių gynimo priemonėmis

Kaip ir suaugusiems, vaikams suteikiamos visos teisės ir jie trumpai informuojami apie visas procedūras, su kuriomis jiems gali tekti susidurti, kai jie dalyvauja baudžiamojoje ar civilinėje byloje. Ypač baudžiamojo proceso atveju prokuroras gali išklauses vaiką „įšaldyti“ baudžiamąjį procesą, jeigu taip būtų išvengta neatitaisomos žalos vaiko asmenybei.

7. Šeimos gyvenimas

Pagal Graikijos teisę įvaikinti konkretų vaiką suinteresuoti asmenys turi kreiptis į vaiko gyvenamosios vietos pirmosios instancijos teismą, kad įvaikinimas būtų teisiškai paskelbtas. Biologiniai tėvai teismo posėdžių salėje teisėjui turi duoti sutikimą, kad pareiškėjai įvaikintų jų vaiką. Jeigu vaikui, kurį planuojama įvaikinti, yra suėję dvylika metų, jis taip pat turi duoti sutikimą. Liudytojas turi teismo posėdyje duoti parodymus, kad pareiškėjai yra pajėgūs rūpintis konkrečiu vaiku ir jį auginti, be kitų dalykų, nepamirštant jų išsilavinimo ir finansinių išteklių. Ta pati tvarka taikoma tarptautiniam įvaikinimui. Ši procedūra išdėstyta Graikijos Civilinio kodekso 1542 straipsnyje ir tolesniuose straipsniuose ir Graikijos Civilinio proceso kodekso 800 straipsnyje.

Įvaikinimas skirstomas į nepilnamečių įvaikinimą ir suaugusiųjų įvaikinimą. Suaugusieji įvaikinami išimties tvarka, įvaikinami tik giminaičiai iki ketvirto laipsnio (t. y. pusbrolių ir pusseserių) (Graikijos Civilinio kodekso 1579 straipsnis). Be to, susituokę suaugusieji gali būti įvaikinami tik gavus jų sutuoktinio sutikimą (Graikijos Civilinio kodekso 1583 straipsnis).

Vaiko gyvenamosios vietos daugianaris pirmosios instancijos teismas yra kompetentingas nagrinėti nacionalines ir tarptautines įvaikinimo bylas (Civilinio proceso kodekso 800 straipsnis). Tarptautinio įvaikinimo atvejams nagrinėti taip pat veikia Centrinė tarpvalstybinio įvaikinimo institucija, priklausanti Graikijos Darbo ministerijos kompetencijai (įstatymo Nr. 3868/2010 19 straipsnis).

[Vaikui palanki teisena Graikijoje](#) (326 Kb)

Paskutinis naujinimas: 04/08/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Nepilnamečių teisės teismo procesuose - Ispanija

Pagal Ispanijos Konstitucijos 12 straipsnį dauguma Ispanijos piliečių pilnamečiais tampa nuo 18 metų. Ispanijoje nepilnamečiai / vaikai laikomi visi jaunesni negu 18 metų asmenys.

1. Vaiko veiksnumas

Ispanijoje minimalus amžius, nuo kurio ieškovai gali savarankiškai iškelti bylą teisme, yra 18 metų.

Tik emancipuoti vaikai gali patys pateikti ieškinį. Paprastai emancipacija pasiekama, kai asmeniui sueina 18 metų, o gavus teismo leidimą, tėvų leidimą arba susituokus – 16 metų. Kai kuriuose regionuose emancipacija galima, kai asmeniui sueina 14 metų.

Pagal Nepilnamečių baudžiamosios atsakomybės įstatymą Ispanijoje minimalus amžius, nuo kurio taikoma baudžiamoji atsakomybė, yra 14 metų.

Priemonės, taikomos vaikams, kuriems nėra suėjęs minimalus amžius, nuo kurio taikoma baudžiamoji atsakomybė (Ispanijoje – 14 metų), yra savanoriškos arba priklauso globos nustatymo sričiai.

2. Galimybė dalyvauti pritaikytame procese

Nepilnamečių bylų teismai: pagal sausio 12 d. Konstitucinį įstatymą Nr. 5/2000 dėl nepilnamečių baudžiamosios atsakomybės specializuoti teismai *Juzgados de menores* nagrinėja bylas, susijusias su nusikaltimais ir baudžiamaisiais nusižengimais, kuriuos padaro 14–18 metų amžiaus asmenys. Baudžiamąjį procesą prieš vaikus nusikaltėlius atlieka specializuoti magistratai / prokurorai.

Prokuratūra yra atsakinga už įstatymu pripažintų nepilnamečių teisių gynimą. Priemonės, kurių galima imtis prieš 14–18 metų amžiaus nepilnamečius nusikaltėlius, yra surinktos į specialų įstatymą (sausio 12 d. Konstitucinis įstatymas Nr. 5/2000 dėl nepilnamečių baudžiamosios atsakomybės).

Kai nusikaltimo vykdytojas yra jaunesnis nei keturiolikos metų, minėtasis Konstitucinis įstatymas dėl nepilnamečių baudžiamosios atsakomybės netaikomas, tačiau taikomi specialūs Civilinio kodekso ir kitų galiojančių teisės aktų straipsniai.

Kai su vaikais nukentėjusiais ar liudytojais susijusias bylas nagrinėja įprasti teismai, teisės aktuose yra numatytos specialios apsaugos nuostatos pagal vaikų amžių, pavyzdžiui, pažeidžiamiausių vaikų parodymus paima specializuotas psichologas ir jie įrašomi siekiant užtikrinti, kad jų nereikėtų kartoti teisme, – bet kuriuo atveju vengiama vaiko ir įtariamo nusikaltimo vykdytojo akistatos.

Civilinė teisena. Bendrosios kompetencijos civilinių bylų teismai (isp. *Juzgados de Primera Instancia*) nagrinėja vaikų ieškinius pagal civilinio proceso įstatymus, be to, veikia specializuoti civilinių bylų teismai, nagrinėjantys tik šeimos bylas, vadinamieji šeimos bylų teismai (*Juzgados de Familia*).

Prokuratūra turi teisę dalyvauti civiliniame teismo procese, kuriame dalyvauja vaikai ar neįgalieji, kol jiems bus paskirtas globėjas.

Nors nepilnamečiai paprastai nėra veiksnūs, kad patys galėtų pradėti civilinį procesą, įstatyme numatyta, kad tais atvejais, kai priemonė gali turėti įtakos nepilnamečių interesams ir nepilnamečiai yra pasiekę pakankamą brandos lygį, jie turėtų būti iš klausomi – bet kuriuo atveju turėtų būti iš klausomi 12 metų amžiaus ir vyresni nepilnamečiai.

Gyvenimo skyrium patvirtinimo arba santuokos nutraukimo procese teismas visada atsižvelgia į vaiko interesus.

Su vaikais susiję administraciniai procesai yra šie: vaikų apsaugos, įvaikinimo, prieglobsčio, migracijos, sveikatos, švietimo, administracinių sankcijų.

3. Teisinės ir politikos priemonės, skirtos išvengti nepagrįsto delsimo nagrinėjant su vaikais susijusias bylas

Apskritai visose jurisdikcijose, siekiant išvengti delsimo procese, kuriame dalyvauja vaikai, sausio 15 d. Konstituciniame įstatyme Nr. 1/1996 dėl teisinės nepilnamečių apsaugos teigiama, kad teismo ar administraciniame procese nepilnamečių atvykimui ar apklausoms teikiama pirmenybė ir tai organizuojama prisitaikant prie nepilnamečių padėties ir asmens raidos, prireikus padedant kvalifikuotiems specialistams ar ekspertams, išsaugant nepilnamečių privatumą, vartojant jiems suprantamą kalbą, veikiant jiems suprantama forma ir prisitaikant prie jų aplinkybių – visapusiškai laikantis visų procesinių apsaugos nuostatų jie turi būti informuojami ir apie klausimų turinį, ir apie savo nuomonių padarinius.

Baudžiamosios bylos. Galiojančios teisinės ir politikos priemonės skiriasi priklausomai nuo aplinkybių: ar vaikas yra nukentėjęs, ar nusikaltėlis.

Civilinė teisena. Ieškovai gali prašyti teismo skirti apsaugos priemonę. Paprastai vaikai negali savarankiškai prašyti teismo skirti apsaugos priemonės, jiems turi padėti jų teisiniai atstovai.

Kai vaikai dalyvauja šeimos bylose, paprastai, siekiant įgyvendinti atitinkamų vaikų interesus, prieš priimančią sprendimą skiriamos apsaugos priemonės, pvz., globos, maitinimo, lankymo, finansinės paramos ir kt. priemonės.

4. Specialiai vaikams skirti paramos mechanizmai bei procedūros ir vaiko interesai

Ispanijos teisės aktuose įtvirtintos kai kurios svarbios nuostatos, kuriomis sustiprinamos priemonės, padedančios lengviau įgyvendinti nepilnamečių teises, ir nustatoma tinkama *nepilnamečių užsieniečių* padėties reglamentavimo teisinė sistema, pagal kurią Ispanijoje esantiems nepilnamečiams, neatsižvelgiant į jų administracinį statusą, tomis pačiomis sąlygomis kaip ir nepilnamečiams Ispanijos piliečiams pripažįstamos teisės į mokslą, sveikatos priežiūrą ir socialines paslaugas. Panašiai kaip ir *Viešųjų subjektų saugomų nepilnamečių* atveju, *ex officio* pripažįstamas jų, kaip apdraustųjų, statusas, susijęs su pagalba užtikrinant sveikatos priežiūrą.

Viešojo sektoriaus institucijos privalo užtikrinti, kad būtų apsaugomos pažeidžiamos grupės, pvz., nelydimi nepilnamečiai, tarptautinės apsaugos poreikių turintys nepilnamečiai, neįgalūs vaikai ir nuo seksualinės prievartos, seksualinio išnaudojimo, vaikų pornografijos, prekybos žmonėmis nukentėję vaikai ir kad būtų laikomasi teisės aktuose numatytų teisių.

Konstituciniame įstatyme dėl teisinės nepilnamečių apsaugos kaip vienas iš pagrindinių administracinių veiksmų principų deklaruojama vaikų apsauga nuo visų formų smurto, įskaitant šeimos aplinkoje patiriamą smurtą, smurtą dėl lyties, prekybą žmonėmis, moterų lyties organų žalą ir kt. Nuo smurto šeimoje nukentėjusių vaikų apsauga yra vienas iš 2015 m. liepos 28 d. paskelbto naujojo Vaikų ir paauglių apsaugos įstatymo ramsčių.

Kompetenciją šia tema prisiėmė nuo Teisingumo ministerijos arba nuo autonominių sričių priklausomi padaliniai – Paramos aukoms tarnybos. Šios tarnybos individualiai įvertina nukentėjusiuosius siekdamas atpažinti jų specialios apsaugos poreikius ir padėti nukentėjusiajam teisiniais, psichologiniais ir socialiniais aspektais, kuo labiau sumažinti pirminę viktimizaciją ir išvengti antrinės viktimizacijos. Teikiamos konkrečios paramos vaikams paslaugos.

Kalbant apie vaikų dalyvavimą teismo procese pažymėtina, kad Ispanijos teisės aktuose pripažįstama nepilnamečių teisė bet kuriuo atveju būti iš klausytiems, nediskriminuojant dėl amžiaus, negalios ar kitų aplinkybių šeimoje ir bet kuriame atitinkamame administraciniame, teismo ar tarpininkavimo procese, kuriame priimamas sprendimas, turintis poveikį jų asmeninio, šeimos ar socialinio gyvenimo sričiai, deramai atsižvelgiant į jų požiūrį, priklausomai nuo jų amžiaus ir brandos lygio. Taigi, vaikas suprantama kalba ir paprasta, prie jo aplinkybių pritaikyta forma turi gauti informaciją, leidžiančią įgyvendinti jo teises.

Kadangi vaiko interesų principas jau kurį laiką yra prioritetas, t. y. materialinė teisė, bendrasis aiškinimo principas ir proceso norma, Ispanijos teisės aktuose (Konstituciniame įstatyme dėl teisinės nepilnamečių apsaugos) reikalaujama, kad būtų priimama bet kuri vaiko interesus atitinkanti priemonė ir apsaugos, ypač vaiko privatumo apsaugos, nuostatos.

Bendra siekiamybė ta, kad kiekvieno vaiko interesai turi būti vertinami ir nustatomi individualiai, atsižvelgiant į visas su juo susijusias aplinkybes.

Vaiko interesus lemianti apibrėžtis ir kriterijai reglamentuoti ir išsamiai aprašyti Konstitucinio įstatymo dėl teisinės nepilnamečių apsaugos 2 straipsnyje.

5. Sprendimų vykdymo kontrolė procesuose, susijusiuose su vaikais

Vaikas nusikaltėlis: galutinis vaikams skirtų baudžiamųjų teisės aktų tikslas yra jų reintegracija į visuomenę. Šią reintegraciją turi palengvinti švietimo priemonės ir specializuotas personalas. Vaikui palankaus teisingumo užtikrinimas po teismo proceso daug priklauso nuo autonominių sričių kompetencijos – joms tenka pagrindinė atsakomybė už reikiamas reabilitacijos priemones, viešuosius darbus ar švietimą.

Vaikas nukentėjęs: nuo nusikalstamų veikų nukentėjusiems vaikams teikiamos prie konkretaus jų atvejo pritaikytos socialinės paslaugos.

Civilinė teisena:

Vaikai gali būti šalimis civiliniame teismo procese, todėl jiems pranešama apie bet kurį teismo sprendimą ir jie gali prašyti įvykdyti teismo sprendimą – visa tai jie gali atlikti per savo teisinius atstovus (nes yra neveiksnūs), nebent jie yra emancipuoti.

Būdami atsakovais, vaikai gali būti atsakingi už savo sudarytų sutarčių pažeidimą ir atsako nuosavu turto.

6. Galimybė naudotis teisių gynimo priemonėmis

Svarbu pažymėti, kad pagal Ispanijos teisę ir vaiko teisių apsaugos priemonių taikymo tvarka, ir tų priemonių prieinamumas kilus interesų konfliktui su tėvais yra vienodi visose jurisdikcijose.

Baudžiamoji teisena.

Apskundimas, jeigu priimamas sprendimas nevykdyti baudžiamojo persekiojimo: Ispanijoje galioja labai plati nepilnamečio nukentėjusiojo apsaugos teisinė sistema, Įstatymas Nr. 4/15.

Visi vaikai turi teisę gauti informaciją, pateikti skundą, teisinį apeliacinį skundą arba naudotis teisminės peržiūros mechanizmais, taip pat pareikalauti žalos atlyginimo ar kompensacijos per baudžiamąjį procesą, kuriame vaikas dalyvavo nukentėjusiuoju, arba jam pasibaigus. Lėšų neturinčiam vaikui bus pripažinta teisė į nemokamą teisinę pagalbą.

Civilinė teisena.

Siekdamas apginti savo teises ir garantijas, vaikas gali:

- prašyti kompetentingo viešojo sektoriaus subjekto apsaugos ir globos;
- informuoti prokurorą apie padėtį;
- teikti skundus ombudsmenui;
- prašyti viešojo administravimo institucijų turimų socialinių išteklių;
- prašyti teisinės pagalbos ir prašyti skirti gynėją teisme;
- teikti individualius skundus Vaiko teisių komitetui.

Teisės aktuose numatyta, kad kilus interesų konfliktui skiriamas teisminis globėjas.

Civilinių bylų teismuose gali būti skundžiami su nepilnamečių apsauga susiję administraciniai sprendimai.

Vaikui palanki teisena Ispanijoje (606 Kb) [en](#)

Paskutinis naujinimas: 30/07/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Nepilnamečių teisės teismo procesuose - Prancūzija

1. Nepilnamečių veiksnumas

Pagal Prancūzijos teisę nepilnamečiai iki 18 metų yra neveiksniūs. Nepilnamečiams įgyvendinant savo teises jiems turi atstovauti jų teisiniai atstovai (paprastai tėvai). Nepilnamečiai turi dalyvauti priimančius visus sprendimus, kurie jiems turi įtakos ir yra jiems reikšmingi, atsižvelgiant į nepilnamečio amžių ir gebėjimą priimti sprendimus.

2. Galimybė pasinaudoti tinkamomis procedūromis

Už bylų, kuriose dalyvauja nepilnamečiai, nagrinėjamą atsako specializuoti darbuotojai, ypač vaikų bylų teismo specializuoti teisėjai. Į bylas, kuriose dalyvauja nepilnamečiai, gali įstoti jaunimo teisinės apsaugos asociacijos (pranc. *Protection judiciaire de la jeunesse*) ir įgaliotos asociacijos.

Įstatyme numatyta, kad gali kilti nepilnamečio ir jo tėvų ginčas. Tokiu atveju nepriklausomas asmuo gali būti paskirtas laikinuoju administratoriumi.

Baudžiamosiose bylose nepilnamečiai turi teisę konsultuotis su advokatu be tėvų leidimo. Teisinė pagalba teikiama nemokamai. Advokatai laikomi pirmuoju informacijos suteikimo tašku ir nepilnamečių atžvilgiu atlieka paramos ir apsaugos funkcijas. Jie gali prašyti, kad teismo sprendimas būtų priimamas uždaramame posėdyje, kad nepilnametis būtų pasodintas taip, kad nematytų kaltinamojo, kad vietoje papildomo sveikatos patikrinimo būtų peržiūrima bylos medžiaga, ir kad nebūtų atliekami tam tikri tyrimo veiksmai (pvz., „*confrontation*“).

– **Jei nepilnametis yra atsakovas arba procedūros šalis** ir pažeidžiama viena iš jo teisių, procedūra arba sulaikymas gali būti pripažinti negaliojančiais.

Nepilnamečiai (vyresni nei 10 metų) gali būti sulaikomi tik nepilnamečiams skirtose patalpose, prižiūrint specialiai išmokytiems specialistams.

– **Kai nepilnametis yra liudytojas** byloje, teisėjai ir kriminalinės policijos pareigūnai turi atsižvelgti į jo pažeidžiamumą. Nepilnamečiai iki 16 metų prisiekti neprivalo.

– **Nepilnamečiams, kurie yra nukentėjusieji, suteikiama speciali apsauga.** Be to, jei nepilnametis yra ieškovas civiliniame procese, jis gali reikalauti kompensacijos už patirtą žalą. Jei nuteistas nusikalstamą veiką padaręs asmuo yra nemokus, nukentėjusysis gali gauti kompensaciją iš [garantijų fondo](#) (priklausomai nuo aplinkybių), Nusikaltimais padarytos žalos kompensavimo valdybos (CIVI) ir (arba) Pagalbos atlyginant nukentėjusiesiems nusikaltimais padarytą žalą tarnybos (SARVI).

Civilinėse bylose nepilnamečiams paprastai turi atstovauti jų teisiniai atstovai. Jei yra nepilnamečio ir jo tėvų interesų konfliktas, skiriamas administratorius. Sprendimą skirti administratorių tėvai gali apskųsti per 15 dienų.

Tam tikrais atvejais įstatyme aiškiai numatyta, kad nepilnamečiai gali veikti savo vardu (ypač nepilnamečiai, kuriems kyla pavojus, dėl paramos mokslui, prašymų išduoti rašytinį patvirtinimą siekiant nustatyti vaiko kilmę, prašymų dėl emancipacijos, prašymų nustatyti nelydimų nepilnamečių užsieniečių pilietybę).

3. Įstatymai ir priemonės, skirti sutrumpinti bylų, kuriose dalyvauja nepilnamečiai, terminus

Baudžiamosiose bylose prokuroras gali nurodyti, kad nepilnametis nedelsiant būtų pristatytas vaikų bylų teismui, kad būtų užtikrinta, jog posėdis įvyktų 10 dienų–dviejų mėnesių laikotarpiu. Ši procedūra gali būti taikoma tik tuo atveju, jei dėl konkrečių nusikalstamų veikų ir atsižvelgiant į nepilnamečio amžių ir taikomą bausmę nebereikia atlikti aplinkybių tyrimo. Be to, nepilnamečiui anksčiau atvykus į teismą prokuroras gali nurodyti, kad posėdis vaikų bylų teisme būtų surengtas per vieną–tris mėnesius.

Civilinių bylų atveju nėra konkrečių nuostatų, skirtų pagreitinti bylų, kuriose dalyvauja nepilnamečiai, nagrinėjamą pirmąją instanciją, tačiau jeigu dėl vaikų bylų teismo sprendimo pateiktas apeliacinis skundas, įstatyme nustatyta, kad byla turėtų būti nagrinėjama pirmumo tvarka.

4. Konkretios priemonės ir procedūros, skirtos padėti vaikui ir užtikrinti jo interesus

Teismo procesuose, kuriuose dalyvauja vaikai, nepilnamečių interesai yra itin svarbūs. Įstatyme dažnai nurodyta, kad teisėjai savo sprendimus turi motyvuoti remdamiesi pagrindiniu vaiko interesų apsaugos kriterijumi. Jie turi atsižvelgti į šeimą, vaiko socialinę bei ekonominę padėtį ir išsakytas nuomones. Tačiau nėra jokių protokolų ar gairių, kuriuose būtų apibrėžti vaiko interesai.

Baudžiamosiose bylose regioninės institucijos praneša teisminei institucijai apie atvejus, kai nepilnametis nukentėjo (arba daroma prielaida, kad nukentėjo) nuo netinkamo elgesio. Jei nepilnametis yra seksualinės prievartos auka, prokuroras privalo nedelsdamas apie tai pranešti vaikų bylų teismui ir paprašyti pagalbos dėl reabilitacijos.

Įpareigojimai dėl profesinės paslapties apsaugos netaikomi smurto prieš nepilnamečius ar jų nepritekliaus atvejais. Įvairių nusikaltimų prieš nepilnamečius senaties terminai yra ilgesni ir pradėti skaičiuoti nuo tada, kai nukentėjusysis sulaukia pilnametystės. Posėdžiai, kuriuose dalyvauja nepilnamečiai kaltinamasis, turi būti uždari. Skelbti posėdžių turinį draudžiama.

Civilinėse bylose vaikų teismo teisėjas yra atsakingas už pagalbą dėl reabilitacijos, jei nepilnamečiui gresia pavojus. Be to, civiliniame kodekse šeimos bylų teismo teisėjams suteikti platūs įgaliojimai; šie teisėjai turi itin stengtis užtikrinti «vaiko interesų apsaugą».

5. Sprendimų dėl nepilnamečių vykdymas

Baudžiamosiose bylose įgyvendinant bet kokias priemones tiesiogiai dalyvauja nepilnamečio tėvai ir advokatas. Tyrimo etape vaikų bylų teismo teisėjas arba ikiteisminio tyrimo teisėjas gali nurodyti taikyti įvairias priemones (nepilnamečiams nuo 10 iki 18 metų – apgyvendinimo priemonės, probaciją, žalos atlyginimą ir dienos veiklą; nepilnamečiams nuo 13 iki 18 metų – kardomąjį kalinimą, teismo priežiūrą ir gyvenamosios vietos stebėjimą naudojant elektronines stebėjimo priemones).

Vaikų bylų teismas nepilnamečius nuo 10 iki 18 metų gali nurodyti perduoti jų šeimos nariams, taikyti žalos atlyginimą, probaciją, dienos veiklą, apgyvendinimo priemones ar teismo apsaugą. Nepilnamečiams nuo 13 iki 18 metų teismas taip pat gali skirti įspėjimą ar perspėjimą, žalos atlyginimo veiklą, dienos veiklą (nepilnamečiams nuo 16 iki 18 metų tai gali būti viešieji darbai), probaciją ar teismo apsaugą. **Nepilnamečiams nuo 10 iki 18 metų** gali būti taikomos nuobaudos: draudimas lankytis tam tikrose vietose, bendrauti su tam tikrais asmenimis, apgyvendinimas, o **vyresniems nei 13 metų nepilnamečiams** kaip kraštutinė priemonė gali būti skiriama laisvės atėmimo baismė (kardomojo kalinimo centro nepilnamečių skyriuje arba nusikaltusių nepilnamečių įstaigoje; turi dalyvauti specializuoti bylas nagrinėjantys pareigūnai).

Civilinėse bylose sprendimai dėl tėvų pareigų, išlaikymo išmokų ar nepilnamečių, kuriems kyla pavojus, apsaugos, yra vykdomi nedelsiant. Priklausomai nuo nepilnamečio gebėjimo priimti sprendimus, teismo sprendimo vykdymą dažniausiai užtikrina tėvai. Nesutarimo su tėvais atveju ir tada, kai teismas šiuo klausimu dar nėra priėmęs sprendimo (pvz., paskirdamas globėją), už priemonių vykdymą nepilnamečio interesais bus atsakingas administratorius.

6. Įvaikinimas

Įvaikinimo procedūrą sudaro keli etapai: pritarimo gavimas, vaiko ir įvaikinančio asmens parinkimas bei suvedimas ir teisinė procedūra, kuria sukuriama vaiko ir tėvų giminystės santykiai. Prancūzijoje yra dviejų rūšių įvaikinimas: dalinis įvaikinimas (išsaugomi pradiniai vaiko ir tėvų giminystės santykiai) ir visiškas įvaikinimas (tik tuo atveju, jei vaikas jaunesnis nei 15 metų; pradiniai vaiko ir tėvų giminystės santykiai pakeičiami vaiko ir įtėvių giminystės santykiais). Abiem atvejais jurisdikciją turi Aukštasis teismas (pranc. *Tribunal de Grande Instance*), o įvaikinimui gali būti pritariama tik tuo atveju, jei įvaikinimas atitinka nepilnamečio interesus. Norint įvaikinti nepilnamečį, vyresnį nei 13 metų, jis turi sutikti būti įvaikintas.

Vaiko interesus atitinkantis teisingumas Prancūzijoje (749 Kb)

Paskutinis naujinimas: 31/07/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba () neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Nepilnamečių teisės teismo procesuose - Kroatija

1. Vaiko teisnumas ir veiksnumas

Vaikai Kroatijoje turi teisnumą (gali turėti teises ir pareigas) ir procesinį teisnumą (gali būti ieškovu ar atsakovu). Jaunesni nei 18 metų amžiaus vaikai veiksnumą (gebėjimą sudaryti sandorius ir sukelti teises pasekmes, kuris paprastai įgyjamas, kai asmeniui sueina 18 metų) ir procesinį veiksnumą gali įgyti tik tuo atveju, jeigu jie susituokia, tampa tėvais (emancipuoti vaikai nuo 16 metų amžiaus) arba sudaro darbo sutartis (nuo 15 metų amžiaus).

2. Galimybė dalyvauti pritaikytame procese

Baudžiamajame procese, kuriame dalyvauja vaikai, dalyvauja ir šie atitinkami suinteresuotieji subjektai:

vaiko teisių ombudsmenas;

Vidaus reikalų ministerijos specializuoti policijos pareigūnai, išmokyti bendrauti su vaikais nukentėjusiais ir nusikaltėliais;

nepilnamečių bylų teismai baudžiamajame procese, kuriame dalyvauja vaikai;

nepilnamečių bylų teisėjai – specializuoti teisėjai, dirbantys nepilnamečių bylų teismuose;

specializuotas prokuratūros nepilnamečių bylų prokuroras;

nepilnamečių bylų teisėjų iš Kroatijos advokatų rūmų sąrašo skiriami advokatai, kurių specializacija – su vaikais susijusios bylos (šiose bylose jie paprastai dalyvauja kaip gynybos advokatai);

socialiniai darbuotojai, atliekantys įvairiapusę vaidmenį baudžiamajame procese, kuriame dalyvauja vaikai;

specializuotos vaikų klinikos ir ligoninės;

įvairios specializuotos NVO, teisinio išsilavinimo neturintys padėjėjai-ekspertai (nepilnamečių bylų teismuose ir prokuratūroje), savanoriai ir kt.

Vaiko arba nepilnamečio (iki 23 metų amžiaus) dalyvavimas teismo procese tais atvejais, kai vaikas yra padaręs nusikalstamą veiką, reglamentuojamas

Nepilnamečių bylų teismų įstatyme.

Civilines bylas nagrinėja teismai, nėra specialių teismų, kurie nagrinėtų tik tas civilines bylas, kuriose dalyvauja vaikai. Savivaldybės teismai kompetentingi pirmąja instancija nagrinėti bylas dėl išlaikymo, santuokos buvimo ar nebuvimo, santuokos pripažinimo negaliojančia ir santuokos nutraukimo, tėvystės ar motinystės nustatymo ar ginčijimo, vaiko globos teisių ir vaiko priežiūros.

Socialinės rūpybos centrai yra viešojo sektoriaus įstaigos, siekiančios apsaugoti ir remti vaikus ir turinčios galimybę daryti įtaką teismo sprendimams.

Socialinės rūpybos centrai turi proceso šalies teisinį statusą ir gali dalyvauti kaip papildomos teismo institucijos arba įstoti į procesą *sui generis*. Kadangi jos atlieka reikšmingą vaidmenį apsaugant vaikus teismo procese, šie centrai turi įvairias galimybes ginti vaikų interesus.

Vaiko teisių ombudsmenas yra nepriklausoma, tik parlamentui atsakinga institucija, sukurta turint vienintelį tikslą – apsaugoti, stebėti ir skatinti vaikų teises ir interesus. Kroatijoje nėra specialių teismų ar institucijų, nagrinėjančių vaikų arba nepilnamečių bylas administraciniame teismo procese. Administraciniai teismai yra bendrosios kompetencijos teismai, įsteigti administraciniams ginčams, įskaitant su vaikais arba nepilnamečiais susijusius ginčus, spręsti. Veikia ne tik bendro pobūdžio valdžios institucijos, kurioms tenka bendra atsakomybė už vaikų teisių apsaugą (Socialinės politikos ir jaunimo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, Darbo ir pensijų sistemos ministerija, Teisingumo ministerija), bet ir specializuotos kompetentingos institucijos, kaip antai vaiko teisių ombudsmenas.

3. Teisinės ir politinės priemonės, skirtos išvengti nepagrįsto delsimo nagrinėjant su vaikais susijusias bylas

Visos kompetentingos institucijos, dalyvaujančios galimame baudžiamajame procese, kuriame dalyvauja vaikai ar nepilnamečiai, privalo imtis skubių veiksmų, kad kuo greičiau užbaigtų savo veiklą. Pagal Nepilnamečių bylų teismų įstatymą procesas turėtų būti pradedamas ir atitinkami teismų sprendimai baudžiamajame procese prieš nepilnamečius, jaunos suaugusiuosius ir už vaikams padarytus nusikaltimus turėtų būti priimami nepagrįstai nedelsiant.

Visų pirma skubaus pobūdžio yra teismo procesas prieš nepilnamečius nusikaltėlius ir ikiteisminis tyrimas, pvz., policijos ir prokurorų tyrimai ir procedūros.

Vėlavimas vykdyti sankcijas prieš nepilnamečius taip pat kuo labiau sumažinamas todėl, kad teismas turi pareigą tokias procedūras pradėti nepagrįstai nedelsdamas po to, kai teismo sprendimas tampa galutinis ir nėra teisinių kliūčių jį vykdyti.

Procedūros, kurias vykdančios šalys turi vykdyti dėl vaiko asmeninių teisių, yra skubios ir pirmasis posėdis surengiamas per penkiolika dienų nuo procedūros pradžios dienos. Kai vykdomos procedūros dėl laikinųjų apsaugos priemonių ir vykdymo, tėvų valdžios įgyvendinimo ir asmeninių santykių su vaiku, taip pat dėl vaiko perdavimo, sprendimas priimamas ir paskelbiamas per trisdešimt dienų nuo procedūros pradžios dienos. Antrosios instancijos teismas sprendimą priima ir paskelbia per trisdešimt dienų nuo apeliacinio skundo gavimo dienos.

4. Specialiai vaikams skirti paramos mechanizmai bei procedūros ir vaiko interesai

Pagal Baudžiamojo proceso įstatymą vaikas arba nepilnamečis, kuris, kaip įtariama, yra nukentėjęs, turi teisę būti išklaustas, duoti parodymus ir dalyvauti baudžiamajame procese. Jis turi teisę informuoti reikiamas valdžios institucijas apie atitinkamus faktus ir per baudžiamąjį procesą pateikti nusikaltimo įrodymus bei naudotis savo teise į teisių gynimo priemones. Šiuo atžvilgiu jis turi teisę per teismo posėdžius užduoti įtariamiesiems, liudytojams ir liudytojams-ekspertams klausimus ir pateikti pastabas bei paaiškinimus apie savo parodymus.

Praktiškai vaiko interesų vertinimas laikomas vaiko apsaugos procedūrose dalyvaujančių specialistų sprendimu, jie gali teismui pasiūlyti vaiko apsaugos priemonę. Vaiko interesų vertinimas grindžiamas profesinių ekspertų (socialinių darbuotojų, psichologų ir kitų asmenų) darbo principais ir metodais.

Siekdamas įvykdyti Europos konvenciją dėl vaiko teisių įgyvendinimo, teismas gali vaikui paskirti specialų atstovą byloje, kurioje tėvų valdžios turėtoji neleidžiama atstovauti vaikui dėl interesų konflikto su vaiku. Tokiu atstovu paprastai skiriamas advokatas, turintis didelę dalyvavimo su vaikais susijusiose procesuose patirtį. Specialūs atstovai gali būti skiriami tam tikrose teismo procesuose dėl šeimos teisių, pvz., vaikų globos teisių santuokos nutraukimo ir įvaikinimo atvejais, taip pat byloje dėl vaiko asmeninių teisių ir interesų apsaugos.

Vaiko interesų apsauga yra vienas iš Konstitucijoje įtvirtintų principų – joje, be kita ko, nurodyta, kad tėvams tenka atsakomybė už savo vaikų auginimą, gerovę ir išsilavinimą, jie privalo užtikrinti savo vaikų teisę į visapusišką ir harmoningą asmens raidą. Valstybė turi ypatingai rūpintis našlaičiais ir tėvų apleistais nepilnamečiais, kiekvienas asmuo turi pareigą apsaugoti vaikus ir teisę informuoti atitinkamas valdžios institucijas apie vaikui galimai daromą žalą. Jaunimas, moterys ir neįgalieji turi teisę gauti specialią apsaugą darbe. Kiekvienas asmuo turėtų turėti vienodas galimybes vienodomis sąlygomis gauti išsilavinimą. Privalomas išsilavinimas pagal teisės aktus yra nemokamas.

5. Sprendimų vykdymo kontrolė procesuose, susijusiose su vaikais

Kroatija priėmė įstatymą dėl sankcijų, skirtų už nusikaltimus ir baudžiamuosius nusižengimus nuteistiems nepilnamečiams, vykdymo. Minėto įstatymo paskirtis yra reglamentuoti:

vaikams nusikaltėliams ir jauniems suaugusiesiems baudžiamajame procese skirtų sankcijų, visų pirma auklėjamųjų priemonių, nepilnamečių įkalinimo ir saugumo priemonių, vykdymo sąlygas ir

vaikams nusikaltėliams procese dėl baudžiamųjų nusižengimų skirtų sankcijų, visų pirma auklėjamųjų priemonių, nepilnamečių įkalinimo ir apsaugos priemonių, vykdymo sąlygas.

Kompetentingo socialinės rūpybos centro atstovai atlieka svarbų vaidmenį užtikrinant tinkamą elgesį su vaikais nusikaltėliais. Socialinės rūpybos centras taip pat privalo išduoti vaikui šaukimą ir duoti jam nurodymus dėl bet kurios auklėjamosios priemonės vykdymo, jis taip pat suteikia visą reikiamą informaciją ir paramą. Auklėjamosiomis priemonėmis siekiama nuteistiems vaikams suteikti apsaugą, priežiūrą, padėti jiems įgyti bendrąjį ar specialųjį išsilavinimą.

Siekama, kad šios priemonės turėtų teigiamą poveikį nusikaltėlių išsilavinimui, raidai ir asmenybei – kad jie įgytų daugiau galimybių ir jiems būtų sudarytos sąlygos nebedaryti naujų nusikalstamų veikų.

Auklėjamosios priemonės yra šios:

teismo įspėjimas;

specialūs įpareigojimai, pvz.: atsiprašyti nukentėjusios šalies, kompensuoti ar atitaisyti nusikalstama veika padarytą žalą tiek, kiek vaikui tai įmanoma, reguliariai lankyti mokyklą, dalyvauti mokymuose ir įgyti kvalifikaciją dirbti, įsadarbinti ir stengtis išlaikyti darbo vietą, sutikti su priežiūra naudojantis vaiko nusikaltėlio pajamomis, dalyvauti humanitarinių organizacijų darbe arba savivaldybei svarbioje ar ekologinės reikšmės veikloje, nesilankyti tam tikrose vietose, renginiuose ar nebendrauti su tam tikrais asmenimis, sutikti su gydymu, pvz., detoksikacija nuo narkotikų ar kitų priklausomybių, dalyvauti psichologo konsultacijoje ar sutikti su psichosocialiniu gydymu, dalyvauti profesinio mokymo kursuose ir kt.

Įkalinimas nepilnamečių įkalinimo įstaigoje taip pat gali būti skiriamas kaip krašutinė priemonė ir gali būti taikomos konkrečios tokios priemonės naudojimo, jos trukmės, paskirties ir turinio sąlygos. Laisvės atėmimo nepilnamečių įkalinimo įstaigoje gali būti nuteisiami tik vyresni (16–18 metų amžiaus) vaikai nusikaltėliai ir tik už nusikalstamą veiką, už kurią baudžiama trejų metų arba ilgesne laisvės atėmimo bausme, kai dėl nusikalstamos veikos pobūdžio ir sunkumo ir „aukšto kaltės laipsnio“ (pavyzdžiui, kai nusikaltimą buvo itin atkakliai stengiamasi įvykdyti arba veiksmas buvo itin nežmoniškas) auklėjamoji priemonė negali būti pateisinama.

Vaikams, neturintiems procesinio veiksnio, atstovauja jų teisiniai atstovai – tais atvejais vaikas per savo teisinį atstovą gauna informaciją apie teismo sprendimus ir jų vykdytinumą.

Tam tikras apsaugos priemonės teismai gali nustatyti per vykdymo procedūrą, siekdami apsaugoti vaikus nuo nereikalingos žalos po įvykusio ne ginčo tvarka nagrinėjamos bylos proceso. Apsaugos priemonės yra šios: apribojanti teismo nutartis, kuria nurodoma nebendrauti arba ribotai bendrauti su vienu iš vaiko tėvų, senelių, brolių ar seserimi (arba netikru broliu ar netikra seserimi).

6. Galimybė naudotis teisių gynimo priemonėmis

a) Visi asmenys turi teisę apskusti kompetentingo teismo sprendimą, kaip išdėstyta **Baudžiamojo proceso įstatyme** nustatytose bendrosiose normose ir sąlygose dėl teisių gynimo priemonių. Vaikas nukentėjęs, kaip ir prokuroras, kaltinamasis ir gynybos advokatas, gali apskusti pirmosios instancijos teismo sprendimą. Vaikas nukentėjęs, būdamas baudžiamojo proceso šalimi, gali apskusti teismo sprendimą dėl teismo bylos nagrinėjimo išlaidų ir teismo sprendimą dėl jo finansinių reikalavimų.

Visi asmenys, turintys teisę apskusti teismo sprendimą, per aštuonias dienas nuo teismo nuosprendžio ar sprendimo gavimo gali apskusti nuosprendį, kuriuo paskelbiama bausmė, nepilnamečiui taikomą auklėjamąją priemonę arba sprendimą sustabdyti procesą. Gynybos advokatas, prokuroras, sutuoktinis, vertikaliosios linijos giminaitis, tėvis, globėjas, brolis, sesuo ir globėjų šeimos vienas iš tėvų gali pateikti nepilnamečiui palankų apeliacinį skundą net prieš jo valią. Apeliacinio skundo pateikimas nesustabdo nuosprendžio vykdymo.

Antrosios instancijos teismas gali pakeisti pirmosios instancijos teismo nuosprendį paskelbdamas nepilnamečiui griežtesnę sankciją tik tuo atveju, jei tai siūloma apeliaciniame skunde.

b) Teismo procese dalyvaujantys vaikai turi teisę pateikti skundą arba apeliacinį skundą, arba ieškinį pagal **Civilinio proceso įstatymą** ir **Civilinių prievolių įstatymą** išdėstytas bendrąsias normas.

Kadangi vaikai paprastai neturi procesinio veiksnio, jų vardu kaip teisiniai atstovai dažniausiai veikia jų tėvai arba globėjai. Vaiko teisinis atstovas turi teisę atlikti visus procesinius veiksmus vaiko vardu, įskaitant apeliacinio skundo pateikimą. Šalys gali apskusti pirmosios instancijos teismų priimtus sprendimus. Pirmosios instancijos teismų sprendimų apskundimas sustabdo teismo sprendimų vykdymą. Apeliacinį skundą, kuriuo ginčijamas pirmosios instancijos teismo sprendimas, galima pateikti šiais pagrindais: esminis civilinio proceso normų pažeidimas, klaidingas arba neišsamus faktų nustatymas ir klaidingas atitinkamų teisės normų taikymas. Paprastai apeliacinį skundą, kuriuo apskundžiamas pirmosios instancijos teismo sprendimas, būtina pateikti per 15 dienų nuo teismo sprendimo kopijos įteikimo dienos.

7. Įvaikinimas

Šeimos įstatymu įvaikinimas reglamentuojamas kaip speciali šeimos teisinės globos ir tinkamos vaiko priežiūros neturinčių vaikų apsaugos forma, kuria įtėviams leidžiama įgyvendinti tėvų valdžią. Įtėvis turėtų būti Kroatijos pilietis (išimtiniai atveju – užsienietis, jeigu tai yra itin naudinga vaikui), kuriam yra suėję bent 21 metai ir kuris yra bent 18 metų vyresnis negu įvaikis. Vaiką gali bendrai įvaikinti susituokusios poros ir nesantuokiniai partneriai, vienas sutuoktinis arba nesantuokinis partneris, jeigu kitas sutuoktinis arba nesantuokinis partneris yra vienas iš vaiko tėvų arba įtėvių, sutuoktinis arba nesantuokinis partneris, gavęs kito sutuoktinio arba nesantuokinio partnerio sutikimą, taip pat nesutuokęs asmuo. Įvaikinti galima iki 18 metų amžiaus vaiką; vaiką galima įvaikinti, jeigu jis atitinka teisinius įvaikinimo reikalavimus ir jeigu tai atitinka vaiko gerovę. Jeigu vaikui yra suėję 12 metų, reikalingas jo rašytinis sutikimas dėl įvaikinimo.

Įvaikinimo procedūrą atlieka asmenų, ketinančių įvaikinti, nuolatinės ar laikinosios gyvenamosios vietos socialinės paramos centras. Jeigu įtėvis arba vaikas yra užsienio pilietis, įvaikinti galima tik gavus išankstinį už socialinę paramą atsakingos ministerijos sutikimą.

Vaikui palanki teisena Kroatijoje (690 Kb) [en](#)

Paskutinis naujinimas: 03/08/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisiųjų įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Nepilnamečių teisės teismo procesuose - Kipras

1. Vaiko veiksnumas

Kipre minimalus amžius, nuo kurio taikoma baudžiamoji atsakomybė, yra 14 metų. Visose bylose minimalus amžius, nuo kurio ieškovas gali savarankiškai iškelti bylą teisme, yra 18 metų.

2. Galimybė dalyvauti pritaikytame procese

2.1. Baudžiamoji teisena

Paprastai vaikas neturi veiksnumo pateikti ieškinį, todėl gali pateikti ieškinį tik per savo tėvus ar globėją.

Šiuo metu baudžiamąsias bylas, kuriose nukentėjusysis yra vaikas, nagrinėja bendrosios kompetencijos baudžiamųjų bylų teismai. Tačiau galioja specialūs įstatymai, kuriuose įtvirtintos specializuotos vaikui palankios vaikų nukentėjusiųjų ir vaikų liudytojų apsaugos nuostatos.

2.2. Civilinė teisena

Specializuotų institucijų, kurios bendrautų su vaikais civiliniame teismo procese, nėra.

2.3. Administracinė teisena

Darbo, paramos ir socialinio draudimo ministerijos socialinės paramos tarnybos teikia vaikų apsaugos ir paramos jiems paslaugas visame teismo procese. Socialinės paramos tarnybos, teikdamos visas paslaugas ir įgyvendindamos visas politikos priemones, visų pirma vadovaujasi vaiko interesais.

2.4. Taikomos teisinės ir politikos priemonės, skirtos išvengti nepagrįsto delsimo nagrinėjant su vaikais susijusias bylas

Neatsižvelgiant į tai, ar civiliniame teismo procese dalyvauja vaikas, ar suaugusysis, nėra nustatyta terminų, kada civilinis teismo procesas turi būti pradedamas ar baigiamas.

Paprastose civilinėse bylose teismai, atsižvelgdami į didžiulį bylų kiekį, stengiasi byloms, kuriose dalyvauja vaikai, kuo labiau teikti pirmenybę. Visi prašymai priimti laikinąsias apsaugos priemones nagrinėjami nepagrįstai nedelsiant.

2.5. Specialiai vaikams skirti paramos mechanizmai

Civiliniame teismo procese nėra nustatyta tvarkos, pagal kurią būtų užtikrinama, kad teismo patalpos būtų tinkamos vaikams, ir neteikiama psichologinė ar kita parama, nebent nustatomas ypatingas tokios paramos poreikis.

Nuostatų, kuriomis būtų reikalaujama teismo posėdžius pritaikyti prie vaiko tempo ir gebėjimo išlaikyti dėmesį, nėra. Jeigu teisme turi būti pristatomos nuotraukos ar kita medžiaga, kuri gali būti laikoma žalinga vaikui, teisėjas gali nurodyti pašalinti vaiką iš teismo salės. Vienintelė civilinio proceso apsaugos priemonė yra teisminis bylos nagrinėjimas uždareme posėdyje.

3. Platus pobūdžio aspektai

Smurto šeimoje atvejais socialinės paramos tarnybos bendradarbiauja su visomis kitomis atitinkamomis tarnybomis, remdamosi 2002 m. Ministrų tarybos patvirtintu tarpžinybinių veiksmų vadovu. Seksualinės prievartos prieš vaikus atvejais socialinės paramos tarnybos, vadovaudamosi plataus pobūdžio požiūriu, bendradarbiauja su kitomis atitinkamomis tarnybomis.

4. Specialistų mokymas

Kipro Policijos akademijoje – Kipro policijos mokymo įstaigoje – visais policijos mokymo lygmenimis skaitomos paskaitos apie su nepilnamečiais susijusių bylų nagrinėjimą. Tokios paskaitos, kuriomis siekiama šviesti visų rangų policijos pareigūnus, skaitomos per bazinio mokymo programą naujai pasamdytiems policijos pareigūnams, taip pat pažengusiųjų kursuose ir specializuotuose kursuose.

Socialinės paramos tarnybos gauna pradinį mokymą ir kvalifikacijos kėlimo paslaugas su vaikais susijusiais klausimais, t. y. kaip atlikti pokalbį su vaiku, spręsti su vaikais susijusius atvejus ir kt.

Bendrosios kompetencijos civilinių ir baudžiamųjų bylų teismų teisėjai neprivalo būti mokomi elgesio su vaikais teismo proceso metu. Teisėjai paprastai dalyvauja mokomuosiuose seminaruose ir konferencijose Kipre ir užsienyje tada, kai jie organizuojami.

5. Vaiko interesai

Tais atvejais, kai teismui reikia priimti sprendimą dėl vaiko interesų, teismas gali atsižvelgti į socialinės paramos tarnybų parengtą ataskaitą, kurioje išdėstoma ne tik socialinių tarnybų pareigūno nuomonė, bet ir vaiko požiūris.

6. Sprendimų kontrolė procesuose, susijusiuose su vaikais

Tikimasi, kad Nepilnamečių nusikaltėlių įstatymas bus visapusiškai peržiūrėtas siekiant konkrečiau užtikrinti vaikams ir jauniems asmenims palankias procedūras. Taip, atsižvelgiant į vaiko interesus, bus pagerintas ir sugriežtintas procesas, kuriame dalyvauja vaikai.

7. Galimybė naudotis teisių gynimo priemonėmis

Vaikas per vieną iš savo tėvų, teisėtą globėją ar teisinį atstovą įprasta tvarka gali pateikti bet kurį skundą, teisinį apeliacinį skundą ar kreiptis teisminės peržiūros.

Jeigu per baudžiamąjį procesą, kuriame vaikas yra nukentėjusysis, teikiamas įprastas civilinis ieškinys dėl žalos atlyginimo ar kompensacijos, jį vaiko vardu turi pateikti vienas iš tėvų ar teisėtą globėją. Bendrosios kompetencijos teismai turi ribotus įgaliojimus priimti nutartis skirti kompensaciją nukentėjusiesiems paties baudžiamojo proceso pagrindu.

Jeigu kyla vaiko ir jo tėvų / globėjų interesų konfliktas, socialinės paramos tarnyba gali paskirti vaikui socialinės paramos tarnybos direktoriaus globą – jis tampa vaiko globėju ir prireikus paskiria vaikui teisinį atstovą.

8. Šeimos gyvenimas

Kipro Respublikoje esama skirtingų rūšių įvaikinimo:

nacionalinis įvaikinimas;

tarptautinis įvaikinimas;

sutuoktinio vaiko iš ankstesnės santuokos įvaikinimas.

Visais įvaikinimo atvejais visų pirma atsižvelgiama į vaiko interesus, kaip nurodyta JT Vaiko teisių konvencijos 21 straipsnyje.

Vaikui palanki teisena Kipre (572 Kb) [en](#)

Paskutinis naujinimas: 04/08/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([fr](#)) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Nepilnamečių teisės teismo procesuose - Liuksemburgas

1. Vaiko veiksnumas

Liuksemburge visose teisės srityse minimalus amžius, nuo kurio ieškovas gali savarankiškai iškelti bylą teisme, yra 18 metų. Išimtis taikoma emancipuotiems vaikams, kurie gali pateikti skundą savo vardu.

Liuksemburge vaikų, kuriems nėra suėjęs amžius, nuo kurio taikoma baudžiamoji atsakomybė, padarytas nusikalstamas veikas nagrinėja specializuota teismų sistema. Amžius, nuo kurio taikoma baudžiamoji atsakomybė, Liuksemburge yra 18 metų. Todėl jaunesnis negu 18 metų amžiaus vaikas pagal Liuksemburgo teisės sistemą „*nusikaltimų*“ nepadaro; jie atlieka „*veiksmus, kvalifikuojamus kaip nusikaltimas*“, už kuriuos specializuotą jurisdikciją turintis nepilnamečių bylų teismas privalo taikyti apsaugos, globos ir (arba) mokomąsias priemones.

2. Galimybė dalyvauti pritaikytame procese

Išskyrus kai kurias šeimos ir vaiko apsaugos bylas, civilinės teisės bylos nagrinėjamos civilinių bylų teismuose. Administracinės teisenos srityje specialių šeimos bylų ir nepilnamečių bylų teismų nėra. Administraciniai teismai peržiūri tik sprendimus dėl prieglobsčio ir migracijos.

Specializuotas teismas – nepilnamečių bylų teismas – yra kompetentingas nagrinėti vaikų įtariamųjų ir nusikaltėlių bylas ir skirti apsaugos priemones vaikams, kuriems reikia pagalbos ir apsaugos. Nepilnamečių bylų teismas (pranc. *Tribunal de la jeunesse*) skiria mokomąsias ir apsaugos priemones. Vaikai įtariamieji / nusikaltėliai laikomi ne nusikaltėliais, o vaikais, kuriems reikia apsaugos ir pagalbos. Atitinkamai vaikams baudžiamoji teisė netaikoma.

Visus klausimus, turinčius poveikį vaikams ir jų šeimoms, sprendžia prokuratūros Jaunimo apsaugos skyrius. Kai teismo procese dalyvauja vaikai nukentėjusieji, prokurorai glaudžiai bendradarbiauja su teisminės policijos Jaunimo apsaugos skyriumi.

Liuksemburgas turi specializuotą nepilnamečių bylų teismą, kuris sprendžia šeimos teisės klausimus, vaikų apsaugos ir globos bylas. Nepilnamečių bylų ir globos bylų teismuose dirba specializuoti teisėjai. Nepilnamečių bylų teisėjai yra kompetentingi vykdyti jaunimo apsaugos įstatymus ir pakeisti arba vykdyti sprendimus dėl santuokos nutraukimo, jeigu jie susiję su tėvų valdžia vaiko atžvilgiu. Globos bylų teisėjai yra kompetentingi nagrinėti bylas, susijusias su tėvų valdžia vaikų, kurių tėvai gyvena skyrium ir nėra susituokę, atžvilgiu. Globos bylų teisėjai taip pat prižiūri teisinių atstovų arba globėjų darbą. Atliekdami šią funkciją, globos bylų teisėjai gali paprašyti vaiko teisinių atstovų, globėjų ir paties vaiko pateikti paaiškinimus.

3. Teisinės ir politikos priemonės, skirtos išvengti nepagrįsto delsimo nagrinėjant su vaikais susijusias bylas

Nėra specialių nuostatų, kuriomis būtų užtikrinama, kad civilinis teismo procesas, kuriame dalyvauja vaikai, vyktų nepagrįstai nedelsiant. Taikomos bendrosios procesinių terminų reglamentavimo normos (suaugusiesiems taikomos normos). Šios normos skiriasi priklausomai nuo bylų nagrinėjančio teismo.

4. Specialiai vaikams skirti paramos mechanizmai bei procedūros ir vaiko interesus

Asmenys, įskaitant suaugusiuosius ir vaikus, gali nemokamai gauti teisinę informaciją iš teisinės informacijos tarnybos: <https://justice.public.lu/fr/aides-informations/accueil-info-juridique.html>

Jie gali suteikti vaikui paramą įgyvendinant teisių gynimo priemones. Vaikui taip pat gali padėti advokatas.

Taikytinuose teisės aktuose nėra apibrėžta termino „*interesai*“ reikšmė.

Vaiko interesų vertinimas priklauso teisėjų kompetencijai. Teisėjai, vertindami vaiko interesus, gali atsižvelgti į keletą veiksnių, pavyzdžiui, į vaiko gerovę, socialinius veiksnius ir kt. Nepaisant galiojančio teisinio reikalavimo, teismas, apibrėždamas vaiko interesus, gali atsižvelgti į vaiko požiūrį. Vaikas gali išreikšti savo požiūrį apklausiamas civilinėse bylose, pavyzdžiui, dėl tėvų valdžios.

Visi teismai laikosi tarptautinių teisės aktų, pvz., *Europos konvencijos dėl vaiko teisių įgyvendinimo*, ir Europos Žmogaus Teisių Teismo praktikos.

5. Sprendimų vykdymo kontrolė procesuose, susijusiuose su vaikais

Vaikai negali savarankiškai prašyti įvykdyti teismo sprendimo. Jų vardu šią teisę įgyvendina jų teisinis atstovas.

Kai vaiko atsakovo atžvilgiu priimamas sprendimas, sprendimo vykdymas turi būti nukreipiamas į vaiko turtą. Vaikams atsakovams, nevykdantiems iš teismo sprendimo kylančių įpareigojimų, negali būti skiriama prievartos priemonė sulaikymas.

Vaikų apsaugos bylose advokato atstovaujamas vaikas gali savarankiškai prašyti įvykdyti teismo sprendimą.

6. Galimybė naudotis teisių gynimo priemonėmis

Vaikui, norinčiam pateikti bendrosios kompetencijos teismui skundą, teisinį apeliacinį skundą arba prašymą atlikti teisminę peržiūrą, turi atstovauti jo teisinis atstovas. Išimtis taikoma emancipuotiems vaikams, kurie gali pateikti skundą savo vardu.

Kadangi vaiko teisinis atstovas atstovauja vaikui ir kiekvieną veiksma atlieka jo vardu, jis gali pateikti pareiškimus ar apeliacinius skundus be vaiko sutikimo. Jeigu kyla tėvų ir vaiko interesų konfliktas, teismas gali skirti *ad hoc* administratorių.

Be to, vaikas, padedant advokatui, gali apskųsti nepilnamečių bylų teismo priimtus sprendimus.

7. Už paramą vaikui atsakingos institucijos:

Office national de l'enfance (ONE) <http://www.men.public.lu/fr/aide-assistance/aide-enfance/01-demandeur-aide/index.html>

Service d'assistance sociale (SCAS)-Service de la protection de la jeunesse (SPJ): <https://justice.public.lu/fr/aides-informations/assistance-sociale/scas-service-de-la-protection-de-la-jeunesse.html>

Ombuds-Comité fier d'Rechter vum Kand (ORK): <http://ork.lu/index.php/en/>

Jo uždavinys – užtikrinti 1989 m. lapkričio 20 d. Niujorke pasirašytos Vaiko teisių konvencijos įgyvendinimą nesikišant į teismo procesą.

8. Įvaikinimas

Liuksemburge įvaikinti gali visi Liuksemburgo gyventojai, nepriklausomai nuo to, ar jie yra piliečiai, taip pat gyventojų statuso neturintys asmenys, norintys įvaikinti Liuksemburge gyvenantį asmenį.

Įvaikinimo reikalavimai reglamentuojami pagal įvaikintojo (-ų) nacionalinę teisę.

Jeigu įvaikina du sutuoktiniai, kurių pilietybė yra nevienoda arba kurie yra asmenys be pilietybės, taikoma jų bendros įprastinės gyvenamosios vietos prašymo pateikimo metu teisė.

Įvaikiams taikomi jų kilmės šalies teisės aktai, nebent planuojamu įvaikinimu jiems būtų suteikta įvaikintojo pilietybė. Jeigu kyla jurisdikcijos normų kolizija, taikoma šalies, kurioje teisiškai sudaromas įvaikinimo aktas, teisė.

Bet kuris asmuo, pageidaujantis įvaikinti vaiką, pirmiausia turi kreiptis į Nacionalinio švietimo, vaikų ir jaunimo ministeriją ir pateikti įvaikinimo prašymą. Prieš atliekant pareiškėjų tinkamumo įvaikinti įvertinimą, išklausomas „*pasirengimo įvaikinti kursas*“.

Maison de l'Adoption yra įvaikinimu suinteresuotiems asmenims (būsimiems įvaikintojams, įvaikiams, įvaikintųjų šeimoms, įvaikinimo specialistams) skirta konsultavimo įvaikinimo klausimais tarnyba.

Teikdama asmenines konsultacijas, ji teikia paramą per įvaikinimo procedūrą ir jai pasibaigus.

Liuksemburge įvaikinimo procedūrą sudaro įvairūs etapai.

Nuoroda į teisės aktus: <http://legilux.public.lu/>

Vaikui palanki teisena Liuksemburge (anglų ir prancūzų kalbomis) (712 Kb)

Paskutinis naujinimas: 30/07/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Nepilnamečių teisės teismo procesuose - Malta

Esama įvairių apibrėžčių, kas Maltoje teisinėje sistemoje pagal teisės aktus laikoma „vaiku“ (vaiko veiksnumas).

1. Vaiko veiksnumas

Maltoje minimalus amžius, nuo kurio taikoma baudžiamoji atsakomybė, yra 14 metų. Visose bylose minimalus amžius, nuo kurio ieškovas gali savarankiškai iškelti bylą teisme, yra 18 metų.

2. Galimybė dalyvauti pritaikytame procese

Specializuotas teismas, nagrinėjantis baudžiamąsias nepilnamečių nusikaltėlių bylas, yra nepilnamečių bylų teismas. Vaikai nukentėjusieji apklausiami vaizdo perdavimo būdu. Civilinis procesas Jaunesni negu 18 metų amžiaus nepilnamečiai šalimi teismo procese gali būti tik atstovaujami vieno iš tėvų, mokytojo, rūpintojo ar globėjo. Tačiau gyvenimo skyrium patvirtinimo arba santuokos nutraukimo bylose teismas visada atsižvelgia į vaiko interesus. Su vaikais susiję administraciniai teismo procesai yra šie: vaiko apsauga, įvaikinimas, globa šeimoje, nelydimi prieglobsčio prašytojai ir prieglobsčio procese dalyvaujantys vaikai.

3. Teisinės ir politikos priemonės, skirtos išvengti nepagrįsto delsimo nagrinėjant su vaikais susijusias bylas

Taikomos teisinės ir politikos priemonės, skirtos išvengti nepagrįsto delsimo nagrinėjant su vaikais susijusias bylas, skiriasi pagal aplinkybes: baudžiamosiose bylose: vaikas nukentėjusysis ir vaikas nusikaltėlis; civilinėse bylose: šeimos bylose atsižvelgiama į vaiko interesus; administracinės bylos, kuriose dalyvauja nepilnamečiai, kai skiriama globa, nagrinėjamos nepilnamečių bylų teisme – specializuotame teisme.

4. Specialiai vaikams skirti paramos mechanizmai bei procedūros ir vaiko interesai

Maltoje teisėje nėra visa apimančios normos, kurioje būtų nurodytos sąlygos, kuriomis pažeidžiamas vaikas turi būti išklausomas per visus galimus baudžiamuosius ir administracinius procesus. Galioja įstatymai, kuriais reglamentuojamas įvairus statusas ir procedūros, kurias pagal Vaiko teisių konvencijos 12 straipsnį taiko teisminės ir pusiau teisminės įstaigos, vykdančios atitinkamą administracinį ir baudžiamąjį procesą. Maltoje bet kuris vaikas gali būti liudytoju; tačiau teismas privalo būti įsitikinęs, kad vaikas liudytojas supranta, jog duoti klaidingus parodymus yra blogai.

5. Sprendimų vykdymo kontrolė procesuose, susijusiuose su vaikais

Sprendimų kontrolė ir vykdymas su vaikais susijusiuose procesuose priklauso nuo bylos rūšies, pagal Maltoje teisę skiriami tokie baudžiamosios teisės atvejai: baumės skyrimas, globos skyrimas, nutartys dėl probacijos ir lygtinis paleidimas. Civiliniame procese su vaikais, kaip ieškovais ar atsakovais, susiję sprendimai vykdomi taip pat kaip ir su suaugusiais ieškovais ar atsakovais susiję sprendimai. Pagal Maltoje teisę administraciniame procese vaikai šalimi teismo procese gali būti tik tuo atveju, jeigu jiems atstovauja vienas iš tėvų, kuriam priklauso tėvų valdžia, arba, jeigu tokio tėvo (motinos) nėra – mokytojas arba rūpintojas. Vaiko apsaugos bylas gali iškelti *Agenzija Appogg* teisės departamentas arba privatus advokatas.

6. Galimybė naudotis teisių gynimo priemonėmis

Pagal Maltoje teisę baudžiamajame procese vaikai nukentėjusieji neturi specialių teisių, šios teisės kyla iš paties įstatymo ir taikomos visiems nukentėjusiesiems, ar tai būtų vaikas, ar suaugusysis. Civiliniame / administraciniame procese vaikas bet kurį skundą, teisinį apeliacinį skundą gali pateikti ar teisminės peržiūros mechanizmu gali pasinaudoti per vieną iš savo tėvų, mokytoją, rūpintoją arba globėją. Šeimos bylų teisme ginčo tvarka nagrinėjamos bylose tarp tėvų teisių turėtojų gali būti paskirtas vaiko advokatas atstovauti vaiko interesams.

7. Įvaikinimas

Maltoje įvaikinimo procedūrą sudaro įvairūs etapai.

Vaikui palanki teisena Maltoje (366 Kb)

Paskutinis naujinimas: 31/07/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Nepilnamečių teisės teismo procesuose - Suomija

1. Vaiko veiksnumas

Suomijoje minimalus amžius, nuo kurio taikoma baudžiamoji atsakomybė, yra 15 metų.

Kitais klausimais minimalus amžius, nuo kurio teisme galima iškelti bylą, kinta nuo 12 metų (sveikatos klausimai, globos nustatymas) iki 15 metų (įdarbinimas, prieglobstis, migracijos klausimai, švietimo klausimai, administracinės sankcijos) ir 18 metų (šeimos klausimai).

2. Galimybė dalyvauti pritaikytame procese

Į vaikus nukreipti tyrimai, kiek tik įmanoma, pavedami atitinkamą mokymą baigusiems arba patirties atliekant šią užduotį turintiems policijos pareigūnams.

Didesni policijos skyriai turi padalinius arba policijos pareigūnus, kurių specializacija – tirti nusikaltimus prieš vaikus. Paprastai nusikaltimų prieš vaikus tyrimai visuose policijos skyriuose pavedami tyrėjams, turintiems profesinių įgūdžių ir tam tikrą kompetenciją tirti šios rūšies nusikaltimus.

Prokuratūra turi specializuotą prokurorų sistemą, kad užtikrintų patirtį tam tikroje specializacijos srityje ir išlaikytų bei lavintų profesinius prokurorų įgūdžius. Dirba specialieji prokurorai, kurių specializacija – tirti smurtą prieš vaikus ir moteris, grupė. Jie savo ekspertinių žinių srityje moko kitus prokurorus.

Į vaikus nukreipti tyrimai, kiek tik įmanoma, pavedami atitinkamą mokymą baigusiems arba patirties atliekant šią užduotį turintiems pareigūnams.

Vaiko teisių ombudsmenas gina vaikų interesus ir skatina įgyvendinti vaikų teises bendru lygmeniu, tačiau atskirų bylų netiria.

3. Specialiai vaikams skirti paramos mechanizmai bei procedūros

Nuo 2016 m. tais atvejais, kai nukentėjusiajam reikia specialios apsaugos, teisme kaip įrodymus galima naudoti 15–17 metų amžiaus nukentėjusiojo vaizdo įrašą.

Pagal Nusikaltimų tyrimų įstatymą nusikaltimą tirianti institucija prirėkus konsultuojasi su gydytoju ar kitu ekspertu, ar tyrimo priemonės galima taikyti jaunesniam negu 18 metų amžiaus asmeniui.

Paprastai pokalbius su vaikais nukentėjusiais ir liudytojais atlieka atitinkamą mokymą baigę ar patirties atliekant šią užduotį turintys policijos pareigūnai. Pokalbį taip pat gali atlikti sveikatos priežiūros specialistas.

Veikia didžiųjų miestų universitetinėms ligoninėms pavaldūs specialūs centrai, kurių specializacija – apklausti nuo nusikaltimų nukentėjusius nepilnamečius. Policija dirba glaudžiai bendradarbiaudama su šiais centrais.

4. Specialistų mokymas

Teisingumo ministerija nuolat organizuoja kvalifikacijos kėlimo kursus teisėjams, teismo darbuotojams ir teisinės pagalbos teikėjams vaikų psichologijos, teisinės psichologijos, nukentėjusiųjų teisių, žmogaus teisių ir seksualinę prievartą patyrusių nukentėjusiųjų specialiųjų poreikių klausimais. Mokymuose gali dalyvauti ir prokurorai.

Generalinė prokuratūra organizuoja mokymus prokurorams, nagrinėjantiems seksualinės ir fizinės prievartos prieš vaikus bylas. Temos – vaiko raida, vaiko psichologija ir kaip atlikti pokalbį su vaiku.

Policijos darbuotojai mokomi vaikų psichologijos, bendravimo įgūdžių ir kaip atlikti pokalbį su vaiku. Speciali eksperto kvalifikacija suteikiama tiems specialistams, kurie baigė specialų Nacionalinės policijos valdybos rengiamą mokymą.

5. Galimybė naudotis teisių gynimo priemonėmis

Skundas dėl prokuroro sprendimo nevykdyti baudžiamojo persekiojimo gali būti teikiamas generaliniam prokurorui, jis turi teisę inicijuoti naują kaltinimų svarstymą.

6. Šeimos gyvenimas

Pirmasis įvaikinimo proceso etapas yra konsultavimas įvaikinimo klausimais, kurį teikia socialinės paramos organai ir organizacija *Save the Children Finland*. Įvaikinimo klausimais klientai konsultuojami nemokamai. Norint pateikti prašymą leisti įvaikinti ir prašymą patvirtinti įvaikinimą, konsultavimo įvaikinimo klausimais paslaugų teikėjas pateikia rašytinę ataskaitą apie suteiktą konsultaciją įvaikinimo klausimais. Ataskaitoje pateikiama reikiama informacija apie suinteresuotuosius asmenis ir jų aplinkybes.

Remdamasi ataskaita, įvaikinimo valdyba priima sprendimą dėl leidimo įvaikinti suteikimo. Tiek nacionalinio, tiek tarptautinio įvaikinimo atveju, norint įvaikinti nepilnametį vaiką, reikalingas įvaikinimo valdybos leidimas. Leidimas galioja dvejus metus. Pareiškėjai gali prašyti pratęsti leidimo galiojimą.

Įvaikinimas būna tik vienos rūšies. Kai įvaikinimas patvirtinamas, įvaikis laikomas įtėviu, o ne buvusių tėvų, vaiku.

Leidimo įvaikinti nereikia, jeigu įvaikis yra būsimo įvaikintojo sutuoktinio vaikas arba jau yra nustatyta, kad būsimas įtėvis rūpinosi vaiku ir jį augino.

Paprastai įtėviai iš užsienio turi ne tik pasikonsultuoti įvaikinimo klausimais, bet ir kreiptis dėl tarpvalstybinio įvaikinimo paslaugų. Tokias paslaugas teikia

Helsinkio miesto Socialinių tarnybų departamentas, organizacijos *Save the Children Finland* ir *Interpedia*.

Proceso pabaigoje įvaikinimas patvirtinamas teismo sprendimu.

Vaikui palanki teisena Suomijoje (534 Kb) [en](#)

Paskutinis naujinimas: 03/08/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisiųjų įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Nepilnamečių teisės teismo procesuose - Švedija

1. Minimalus amžius, nuo kurio ieškovas gali savarankiškai iškelti bylą teisme

Švedijoje minimalus amžius, nuo kurio taikoma baudžiamoji atsakomybė, yra 15 metų. Šeimos, įdarbinimo, migracijos, prieglobsčio ir administracinių sankcijų klausimais bylas teisme gali iškelti asmenys, kuriems yra suėję bent 18 metų. Švietimo klausimais šis amžius yra 16 metų, o sveikatos klausimais (tik tuo atveju, jeigu tai susiję su privalomu psichiatrinio sulaikymu / gydymu) ir globos nustatymo klausimais – 15 metų (nors vaikai paprastai būna atsakovais, o ne ieškovais).

2. Specializuotos institucijos ir kompetentingos institucijos

Švedija neturi specialiųjų teismų jauniems nusikaltėliams. Jaunesniems negu 15 metų amžiaus vaikams baudžiamasis persekiojimas negali būti vykdomas, jie priklauso socialinių tarnybų globai, o 15–18 metų amžiaus vaikų bylas nagrinėja bendrosios kompetencijos teismai. Švedija turi bendrosios kompetencijos teismus ir administracinius teismus. Jie dirba lygiagrečiai. Administracinių teismų sistema nagrinėja skundus, kuriais apskundžiami administraciniai sprendimai.

Civilines bylas ir bylas dėl globos, gyvenamosios vietos ir teisės bendrauti su vaiku nagrinėja bendrosios kompetencijos teismai. Specializuotų institucijų, kurios bendrautų su vaikais civiliniame teismo procese, Švedijoje nėra. Dauguma šeimos teisės ginčų priklauso bendrosios kompetencijos teismų jurisdikcijai.

3. Taikomos teisinės ir politikos priemonės, skirtos išvengti nepagrįsto delsimo nagrinėjant su vaikais susijusias bylas

Kai vaikas įtariamas padaręs nusikaltimą, apie nusikaltimą ir pokalbį su vaiku turėtų būti kuo greičiau pranešama tėvams arba kitam asmeniui, atsakingam už rūpinimąsi vaiku. Pokalbyje turėtų dalyvauti tėvai. Jeigu nusikaltimas yra sunkus, apie nusikaltimą turėtų būti kuo greičiau informuojamos socialinės tarnybos ir jos turėtų dalyvauti pokalbyje. Tyrimas ir teismo procesas pritaikomi prie jaunų įtariamųjų. Teismo procesas turėtų būti baigiamas per pagrįstą laiką. Taip pat galioja bendroji norma, kurioje teigiama, kad, kai vaikai dalyvauja bylose dėl globos, gyvenamosios vietos ir teisės bendrauti su vaiku, atitinkami sprendimai priimami ir procesas pradedamas nepagrįstai nedelsiant.

4. Specialiai vaikams skirti paramos mechanizmai bei procedūros ir būdai užtikrinti, kad vaiko balsas būtų išgirstas

Vaikai, kaip ir suaugusieji, gali būti teismo proceso šalimis. Taigi, nusikaltimo aukomis tapę vaikai turi tą pačią teisę būti išklausti ir dalyvauti procese kaip ir suaugusieji. Tais atvejais, kai vaiko pasakojimas apie įvykius turi itin didelę reikšmę (o taip yra, kai vaikas yra nukentėjusysis), pokalbyje turėtų dalyvauti vaikų psichologijos arba apklausos psichologijos ekspertas arba jis turėtų pateikti pastabų dėl vaiko pasakojimo vertės. Liudytojai neturi teisės būti išklausti, neatsižvelgiant į tai, ar liudytojas yra vaikas, ar suaugusysis. Liudytojai nėra teismo bylos nagrinėjimo šalys ir baudžiamajame procese dalyvauja tik tam, kad prirėkus pateiktų savo versiją apie tai, kas įvyko.

5. Plataus pobūdžio požiūris

Skirtingi subjektai, pvz., policija, prokuratūra, sveikatos priežiūros tarnybos ir socialinės tarnybos, privalo bendradarbiauti. Kai vaikas nukenčia nuo smurto, pagrindinė atsakomybė už bendradarbiavimą tenka socialinėms tarnyboms. Dauguma savivaldybių turi vadinamąsias konsultacines grupes, kuriose dalyvauja socialinių tarnybų, prokuratūros, policijos, vaikų sveikatos priežiūros tarnybų, vaikų ir jaunimo psichiatrijos tarnybų atstovai, jie sprendžia dėl

veiksmų koordinavimo bei planavimo, taip pat – kokia tvarka įvairūs subjektai turėtų imtis veiksmų, kai pranešama apie nusikaltimą prieš vaiką. Jeigu vaikas yra nusikaltimo auka arba yra įtariamas padaręs nusikaltimą, policija ir prokurorai visada turi bendradarbiauti. Taip pat pradedama bendradarbiauti su socialinėmis tarnybomis ir kitais atitinkamais subjektais.

6. Priemonės, kuriomis užtikrinama, kad vaiko interesai būtų pagrindinis arba svarbiausias argumentas

Švedijos teisėje numatyta, kad pagrindinis argumentas bendrosios kompetencijos teismams yra vaiko interesai, o tai reiškia, kad teismas privalo atsižvelgti į kiekvieno vaiko interesus. Bylose dėl globos, gyvenamosios vietos ir teisės bendrauti su vaiku vaiko interesus nustato teismas. Tačiau Švedijos administracinėje teisėje nėra bendro principo, kad valdžios institucijos ar administraciniai teismai turi atsižvelgti į vaiko interesus arba kad vaiko interesams turi būti teikiama tam tikra reikšmė. Todėl šiuo aspektu administracinė teisė skiriasi nuo civilinės teisės. Tačiau kai kurių konkrečių administracinės teisės sričių sektoriniuose teisės aktuose nustatytas principas, kad skirtingu lygmeniu turi būti atsižvelgiama į vaiko interesus.

7. Sprendimų kontrolė ir vykdymas procesuose, susijusiuose su vaikais

Jaunesniems nei 15 metų amžiaus vaikams už jų padarytus nusikaltimus negali būti taikoma baudžiamoji atsakomybė. Taikomas pagrindinis principas, kad jauniems nusikaltėliams visų pirma turėtų būti taikomos socialinių tarnybų priemonės ir jie neturėtų būti perduodami į kalinio įstaigų ir probacijos tarnybai. Nustatytos specialios sankcijos, kurios taikomos tik jauniems 15–21 metų amžiaus nusikaltėliams. 18–21 metų amžiaus vaikams nusikaltėliams dažnai skiriamos tos pačios sankcijos kaip ir suaugusiesiems. Jeigu nusikaltėlis padarė nusikaltimą prieš jam sueinant 21 metams, skiriant bausmę turėtų būti ypatingai atsižvelgiama į jo jauną amžių. Vaikams ir suaugusiesiems galioja vienodos nuostatos dėl civilinių bylų teismų sprendimų vykdymo. Jeigu priešinga šalis neįvykdo savo prievolių pagal teismo sprendimą arba nutartį, šalis gali prašyti Švedijos vykdymo agentūros užtikrinti sprendimo arba nutarties įvykdymą. Vaikų ir tėvų kodekse įtvirtintos nuostatos dėl teismo sprendimų ar nutarčių dėl globos, gyvenamosios vietos ir teisės bendrauti su vaiku, taip pat kitų pagal kodeksą priimtų sprendimų vykdymo. Vykdamas tokius sprendimus ar nutartis pirmiausia turėtų būti atsižvelgiama į vaiko interesus.

8. Galimybė naudotis teisių gynimo priemonėmis

Galioja bendra, t. y. ne tik vaikams nukentėjusiesiems taikoma, teisė prašyti peržiūrėti nutarimą nevykdyti baudžiamojo persekiojimo. Tačiau tokį prašymą gali pateikti tik suinteresuotosios šalys. Vaikai nukentėjusieji taip pat kaip ir suaugusieji nukentėjusieji gali reikalauti iš nusikaltėlio kompensacijos (žalos atlyginimo). Pagal civilinę teisę, kadangi vaikai apskritai neturi procesinio veiksnio, skundo, teisinio apeliacinio skundo ar teisminės peržiūros mechanizmais jie gali naudotis tik per savo teisinį atstovą.

9. Bendrosios normos dėl (vaiko arba suaugusiojo) įvaikinimo

Sprendimus dėl įvaikinimo priima teismas. Prašymą pateikia asmuo (-enys), pageidaujantis (-ys) įvaikinti. Teismas išnagrinėja, ar įvaikinimas gali būti tinkamai atliktas. Leidimas įvaikinti vaiką neturi būti duodamas, jeigu nustatoma, kad įvaikinimas nėra naudingas vaikui.

[Vaikui palanki teisena Švedijoje](#) (255 Kb) [en](#)

Paskutinis naujinimas: 31/07/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.